

впечатление голѣмиятъ брой убийства за 1925 г. Това изключение, обаче, лесно се обяснява, като се вземат предъ видъ изключителнитѣ събития, преживяни презъ тая година.

Не безъ значение сж смъртнитѣ случаи, последвали отъ самоубийство. Статистическитѣ данни свидетелствуватъ, че въ градоветѣ на България на всѣки 100 умирация 1 се дължи на самоубийство.

Нагледна представа за размѣра на умирацията, причинени отъ различнитѣ болести за изброенитѣ години, дава поменатата диаграма № 1 помѣстена на стр. 56.

5. Умирианията, разпредѣлени по причина на смъртта и месеци на настѣпването имъ. — Известно е отъ демографията, че броятъ на умирацията отъ дадено население е въ значителна функционална зависимост отъ годишнитѣ времена. По-нагледно тая зависимост се вижда отъ даннитѣ, вписани въ таблица 2. Най-голѣмъ брой умирация се констатиратъ презъ зимата, следъ което идва пролѣтътъ, сетне есенътъ, а на последно мѣсто, т. е. съ най-малко умирация се отличава лѣтото. Отъ месецитѣ съ максималенъ брой умирация се отличава м. мартъ, а съ минималенъ — м. юний. Изобщо взето, умирацията по месеци се развиватъ вълнообразно. Отначалото на годината — презъ м. януарий броятъ на умирацията расте. Това нарастване отива непрекъснато до м. мартъ включително, следъ което се започва постепенно намаляване до м. юний. Презъ следващитѣ месеци — юлий до ноемврий — развитието на умирацията е слабо колебливо, а отъ м. декемврий се забелязва едно повишение, което продължава презъ първитѣ три месеци на годината.

Тая правилномѣрностъ въ развитието изобщо на умирацията не се забелязва при умирацията, причинени отъ отдѣлнитѣ или групи болести.

Загубитѣ отъ туберкулозата се отличаватъ съ една почти правилна прогресия презъ зимнитѣ месеци — декемврий, януарий, февруарий, което се потвърждава и отъ относителнитѣ числа за сжщитѣ месеци: 7·1, 8·4, и 9·2. Очебиюще е нарастването на случаитѣ за месецитѣ отъ мартъ до май, когато съответниятъ процентъ достига своя максималенъ размѣръ. Следъ това започва едно последователно намаление, което презъ есеннитѣ месеци запазва известна стабилностъ. Това развитие показва, че пораженията отъ туберкулоза презъ пролѣтътъ, ще рече тогава, когато всичко се пробужда, за да прояви жизненостъ, сж най-голѣми. Тая характерна особеностъ положително ни навежда на мисълта, че органическата импулсивностъ, резултатъ на природния подемъ презъ пролѣтния периодъ, не само че не е достатъчна за ограничение на туберкулозата, но, напротивъ, като че ли е едно отъ благоприятнитѣ условия за нейното развитие.

Въ зависимостъ отъ годишнитѣ времена сж сжщо и болеститѣ на дихателната система,

главно пневмонията. Тѣхното проявление, начиная отъ м. ноемврий, върви съ чувствително повишение до м. априль. Най-слаби сж пораженията отъ тия болести презъ лѣтнитѣ месеци.

Съ едно по-правилно въ процентно отношение проявление се отличава болестъта отъ § 34 — *старческо изтощение*. Това проявление се нарушава отъ климатическитѣ условия, чрезъ характерното за случая увеличение презъ месецитѣ декемврий, януарий, февруарий и мартъ, когато старческата издържливостъ е сведена до минимумъ.

Доста интересно е проявлението и на болестъта отъ параграфитѣ 25 и 25 bis или *диария и ентерити до 2 и надъ 2 години*. Загубитѣ отъ тая болестъ се увеличаватъ особено чувствително презъ месецитѣ юлий, августъ, септемврий и отчасти октомврий, като достигатъ своя максимумъ презъ м. августъ. При това, необходимо е да се забележи, че тия загуби сж свързани не само съ промѣнитѣ на температурата, а и съ храната, която се употребява презъ лѣтото. Наистина, вѣрно е, че плодетѣ и суровитѣ зеленчуци, които се употребяватъ презъ този сезонъ отъ годината, съ своитѣ витамини оказватъ благотворно влияние на организма, но не бива да се забравя, че тия иначе толкова полезни храни, не достатъчно измити и често замърсени, оказватъ гибелно влияние.

Въпрѣки епидемичния характеръ на болеститѣ отъ параграфитѣ 5, 6, 7, 8, 9, а именно: брусница, скарлатина, коклюшъ, дифтеритъ и инфлуенца, изследването на статистическитѣ редове, които даватъ загубитѣ отъ сжщитѣ тия болести, ни довежда до убеждението, че и тѣхнитѣ прояви сж въ връзка съ промѣната на времето, или, иначе, казано и тѣ се явяватъ най-силно презъ зимнитѣ и пролѣтни месеци, а отслабватъ презъ лѣтнитѣ и есеннитѣ. Относителнитѣ числа за инфлуенцата вписани въ таблица 2, като най-типична отъ тия билести, сж: за м. януарий 16·1, февруарий 26·6, мартъ 17·6, априль 14·4, май 6·5, юний 2·3, юлий 1·4, августъ 1·4, септемврий 1·8, октомврий 2·2, ноемврий 3·4 и декемврий 6·3.

Не е излишно да се спомене нѣщо и за умирацията дължими на *самоубийство*, което въ последнитѣ години даде значителенъ брой случаи. Съответнитѣ относителни числа, вписани въ разглежданата таблица, сочатъ на една характерна особеностъ проявена въ значителното увеличение на случаитѣ за месецитѣ мартъ, априль, май, юни и юлий, противовѣсъ на които стои намалението презъ останалитѣ, особено презъ зимнитѣ месеци.

Развитието на другитѣ болести презъ отдѣлнитѣ месеци не се разглежда тукъ, защото числата сж сравнително доста малки и, следователно, не даватъ основание да се извлѣкатъ що-годе вѣрни заключения.

Изобщо взето проявлението на по-главнитѣ болести презъ различнитѣ месеци отъ годината се вижда нагледно на диаграмата № 2, помѣстена на стр. 61.